

10 років ВТТ в Ярославській обл. (Росія) з позбавленням прав на 5 років та конфіскацією майна. Після амністії (1955), за рекомендацією мистецтвознавця членкор. АН СРСР В.М. Лазарева, працювала тимчасово на посаді касира Костромської обласної картинної галереї з зобов'язанням проводити екскурсії та читати лекції з мистецтва в художньому училищі при педінституті, складати каталоги. В ці роки з'явилися її статті з історії світового та російського мистецтва, були підготовлені кілька каталогів, передмов до художніх альбомів (Виставка произведений М.С. Колесова: Каталог. Кострома, 1956; И.Е. Репин: Каталог выставки. Кострома, 1956; Анатолий Иванович Яблоков: Живопись; Графика. Кострома, 1972). Але жодної праці з українського мистецтва вона вже не написала. У 1981 збори товариства київських книголюбів надіслали їй вітання з нагоди вечора, присвяченого видавцям, зокрема, С.В. та В.С. Кувльженкам. У 1961 вона вийшла на пенсію за віком, до кінця життя мала ясну пам'ять, останні роки життя провела в будинку-інтернаті для перестарілих під м. Костромою.

Тв.: *Гудалова-Кильженко П.* Японська кольорова гравюра на виставці мистецтва Далекого Сходу // *Бібліологічні вісті.* К., 1927. №4. С. 129–130; *Гудалова-Кильженко П.А.* Японська гравюра на виставці мистецтва Далекого Сходу (Каталог). К.: Музей Мистецтв ВУАН, 1928.

Лит.: *Білокінь С.* На зламах

епохи. Спогади історика. Біла Церква: Видавель Пшонківський О. В., 2005. Поліна Кувльженко. С. 242–272; *Біленко Г.І.* До історії створення відділу Східного мистецтва Музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків // *Матеріали науково-практичної конференції: Ханенківські читання.* Вип. 5. К., 2003. С. 5–17.

В.М. Корнісова

МІХНОВСЬКИЙ Гаврило Іванович (02(14).11.1865, с. Тувівка Прилуцького пов. Полтавської гвб. (нині Яготинського р-ну Київської обл.) — 02(15).03.1910, м. Пирятин Полтавської гвб. нині Полтавської обл.) — присяжний повірений, нотаріус, учасник українського національного руху кін. ХІХ–поч. ХХ ст..

Брат видатного українського діяча Миколи Міхновського. Походив із священицької родини. Батько — Іван Іванович Міхновський (1823–04(17).05.1904), після закінчення Полтавської духовної семінарії (1843) майже 50 років очолював парафію Всіхсвятської церкви в Тувівці. Мати — Олександра Федорівна. Закінчив Прилуцьку чоловічу гімназію (1886), деякий час навчався в Київському в-ті св. Володимира — з серпня 1886 по 12(24) січня 1888 на історико-філологічному ф-ті, а з серпня 1894 по 01(13) травня 1896 — на медичному.

Був членом київського та бесарабського осередків «Братства тарасівців». У середині 1890-х рр. працював в Одеській філоксерній комісії, створеній «Обществом се-

льського господарства юга Росії».

На початку ХХ ст. М. повернувся на Прилучччю, щоб зайнятися адвокатською діяльністю та 23.01(05.02). 1903 отримав дозвіл від Прилучського повітового з'їзду «ходатайствовать по чужим делам, производящимся в земских начальников, городского судьи, в вездном съезде и в губернском присутствии». Одночасно з працею приватним повіреним продовжував займатися просвітнянською діяльністю, підтримував тісний зв'язок із прилучськими гімназистами-старшокласниками. Вірогідно, через нього проходила нелегальна література і, як наслідок, ім'я Гаврила Міхновського починає з'являтися в таємних документах полтавської жандармерії.

Д. Дорошенко, який у 1905 відвідав його у Прилучках, згадував про: «... адвоката Гаврила Міхновського, рідного брата Миколи Міхновського, якого він дуже нагадував і обличчям, і всією своєю постаттю, і своїм патріотизмом в самостійницькому дусі. Я завважив, що на його канцелярії напис був українською мовою, що тоді було рідкістю. Взагалі ціла родина Міхновських була широкраїнська».

Ще 1904 р. зробив безвдачну спробу отримати місце нотаріуса в м. Золотоноші, для чого витримав відповідний іспит. За рік, 17(30).08.1905 він був призначений нотаріусом м. Пирятина Полтавської гвб. З 1908 стан здоров'я М. різко погіршився. Катастрофічно падав зір, лікарі констатували ураження сітківки обох очей. Наступного року сталося декілька

крововиливів у мозок, отруїлася мова. В ніч на 02(15).03.1910 М. помер. Закінчився земний шлях людини, яку Д. Дорошенко згадував серед тих, хто: «багато зробив для розвитку української національної свідомості й українського духу, кожен в своїй околиці і особливо впливаючи на молоде покоління».

Лит.: Козуб С. Коцюбинський у «Братерстві тарасівців» // Твори М. Коцюбинського: Т. 7: Листування (1886–1906) / Під редакцією С. Козуба. Х.: К.: Державне видавництво України, 1930. С. 18. (Бібліотека українських класиків); Рябінін-Склярєвський О. Михайло Коцюбинський і тарасівці: (З архівних джерел) // Коцюбинський: Збірка статтів / За редакцією Ол. Дорошкевича. Т. 1. Х.: К.: Держ. вид-во «Література і мистецтво», 1931. С. 257; Дорошенко Д. Мої спомини про давніминове (1901–1914 роки). Вінніпег, Манітоба: Накладом видавничої спілки Тризуб, 1949. С. 67; Наумов С.О. Братство тарасівців // Український історичний журнал. 1999. № 5. С. 44; Турченко Ф. Микола Міхновський: становлення світогляду // Молода нація: Альманах. 2003. № 2 (27). С. 73, 74, 84.

Архіви: Державний архів Полтавської області. Ф. 755. Оп. 3. Спр. 636; Ф. 138. Оп. 1. Спр. 78.

О.П. Ротач

НОВИШЬКА Марія Олексіївна (31.08.1896. Москва–12.12.1965. Київ) — мистецтвознавець, етнограф.